

Tomáš
Bandžuch

DLOUHÝ KROK DO TMÝ

historická
krimi

100
LET
NAŠEHO
STÁTU

**DLOUHÝ
KROK
DO
TMY**

**Tomáš
Bandžuch**

**DLOUHÝ
KROK
DO
TMY**

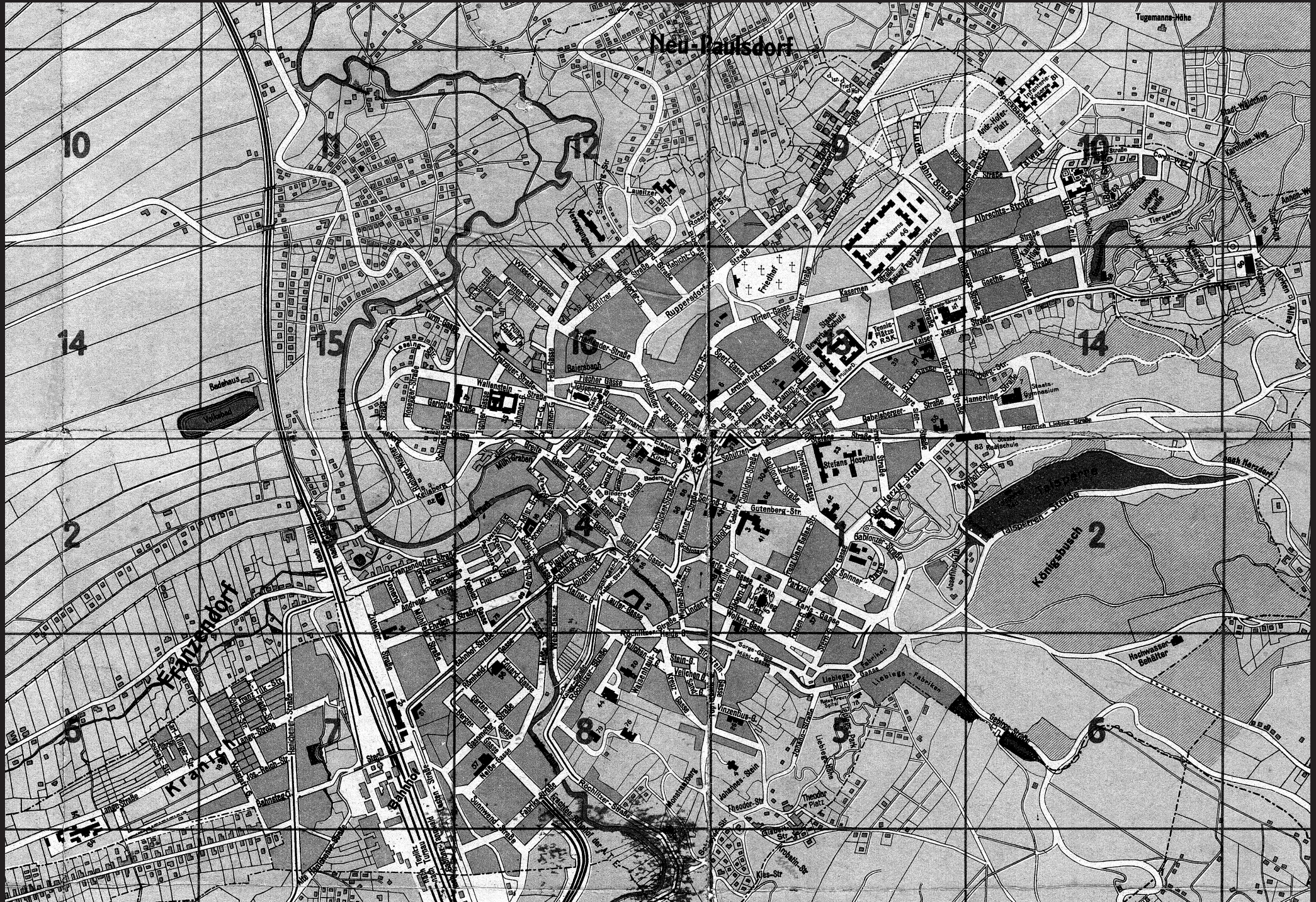
MYSTERY PRESS

2018

Tato kniha je beletristické dílo. Jména, postavy, organizace, místa a události v ní uvedené jsou buď výplodem autorovy představitosti, nebo jsou použity ve fiktivním kontextu.

Tato kniha ani žádná její část nesmějí být kopírovány, zálohovány ani šířeny v jakékoli podobě a jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu nakladatele.

Copyright © Tomáš Bandžuch, 2018
Cover Art © Jindřich Janíček, 2018
Czech Edition © Mystery Press, Praha 2018
ISBN 978-80-7588-091-8 (pdf)

PROLOG

STARÁ PAKA

26. března 1918

Vše bylo, jak má být.

Nic nebylo, jak má být.

Hudba s nablýskanými instrumenty. Pánové z okresního zastupitelstva nadýmající se pýchou. Lidé tlačící se podél kolejí. Děvčátko s kyticí, připravené odříkat oslavnou báseň. Četnictvo posbírané z novopackého i části semilského okresu ve špalíru. Hejtman Kozlanský se svým trochu nervózním úsměvem. A osazenstvo železniční stanice Stará Paka kmitalo podél kolejí – tu po té směrem na Liberec, tu po té k Lomnici nad Popelkou a hlavně pak směrem na Chlumeck nad Cidlinou. Zkrátka vše bylo, jak má být, když sem, do Podkrkonoší, zavítá po tolika letech Jeho císařské Veličenstvo.

Na druhou stranu všichni přítomní cítili, že vlastně nic není takové, jak by doopravdy být mělo. Teď, skoro po čtyřech letech války, už byli lidé příliš unavení, aby jásali tak, jak byli zvyklí při návštěvách staříčkého mocnáře. Navíc právě tady, v tomhle chudém kraji, kde si od nepaměti museli každou kůrku chleba tvrdě vydobýt. A kde teď zbývalo jen málo k tomu, aby vypukl skutečný hladomor.

Vždyť stačil jediný pohled na vyhublé lidi, co tu postávali jako mátohy a které jako kdyby vůbec netěšilo, že za pár okamžiků na vlastní oči uvidí panovníka. Jediný pohled na neklidně se rozhlížející četníky, kteří celou zimu museli co chvíli řešit případy, kdy právě tyhle chudáky z roubených chalup dohnal hlad ke krádeži nebo vloupání, a kterým zvolna docházelo, jak málo stačí, aby se dnešní slavnostní chvíle ošklivě zvrtila. Jediný pohled na okresní zastupitele, kteří rozhodně nestáli v uctivém tichu a bázni, ale polohlasem mezi sebou vedli téměř buřičské řeči o politice současné vlády.

Ale nikdo si to vše neuvědomoval tak bolestně jako okresní hejtman Udalrich Kozlanský. On sám už před několika měsíci před tou haldou přípisů, hlášení a stížností z celého Novopacka

a Hořicka definitivně kapituloval a teď jen doufal, že válka skončí dřív, než se tu stane něco, z čeho by se musel zodpovídat. Ostatně, jak dlouho to může trvat? Pár měsíců? Vždyť Rusko už padlo a Němci prý vítězně postupují i na západě.

Pokud tedy přežije císařskou návštěvu, bude mít vyhráno. A taky že ji přežije! Copak tyhle návštěvy neprobíhají pokaždé stejně? Copak snad nechal něco náhodě? Přichystaná byla hudba, pohoštění, slavnostní špalíry a proslovy. I to plavovlasé děvčátko s kyticí, které stálo jen pár kroků od něj a právě se vši silou snažilo nezapomenout veršičky, jež mu k téhle příležitosti složil novopacký řídicí učitel.

Od Ústí na liberecké trati zazněla píšťala lokomotivy a mezi lidmi to zaševalilo. Četníci se bez vyzvání začali stavět do pozoru a hudebníci přiložili ke rtům náústky.

„To by mě zajímalo,“ ozvalo se v ten moment odkudsi z houfu okresních zastupitelů, „co v Liberci Němcům nasliboval.“

Kozlanský o odstín zbledl a začal přemýšlet nad tím, zda má děvčátko s kyticí dost silný hlas, aby snad císař nezaslechl nějakou tu uštěpačnou poznámku.

Protože jakmile se do toho tihle místní mudrlanti jednou dají, není na světě síla, která by je přiměla dobrovolně umlknout, než ty své rozumy dovykládají.

A pochopitelně, že se nemýlil.

Zastupiteli se totiž vzápětí dostalo odpovědi od rozložitého muže s prošedivělým plnovousem, který zde reprezentoval dělnická družstva a zároveň jaksi mimochodem i novopacké národní socialisty.

„Co asi?“ zabručel. „Konec Českého království! Održení německých okresů! Nejdřív poněmčí Čechy, co zůstanou v pohraničí, a pak i nás ostatní.“

Přes ostrý březnový vítr náhle Kozlanský ucítil, že se začíná potit. A s každým socialistovým slovem mu čůrek potu stékal po zádech níž a níž.

„Plánují to už kolik let a teď, když si myslí, že mají vítězství na dosah, čekají, že jim Vídeň všechno splní... A Vilém v Berlíně se může uchechtat.“

Kolik lidí ho tak může slyšet? Deset, dvanáct? A všichni jen zahloubaně přikyvují a čekají, aby taky mohli říct svůj názor na vládou a německými poslanci zcela očividně plánovaný rozpad Českého království na českou a německou část. Přitom ještě před necelými dvěma roky by se mezi nimi dozajista našel někdo, kdo by socialistu obratem nahlásil za velezradu.

Naštěstí to mrmlání co nevidět přehluší sykot páry a skřípění brzd. A bude klid. A kdyby snad ne, tak...

Strčil pohledem ke strážmistru Hájkovi, který to tu měl na povel. Kdyby mu nařídil zjednat pořádek, sice by z toho mohly být mrzutosti, ale pořád lepší než skandál při vítání císaře.

V ten moment zpoza zatáčky vyfuněl císařský vlak. Hájek ještě rychle zkontroloval nastoupené četníky a sám si nenápadně upravil opasek. A Kozlanskému nezbylo, než si nasadit profesionální úřednický úsměv. Křečovitě se usmíval, i když ty hlasy za ním nejevily tendenci utichnout.

„Oni totiž cítí, že čas hraje proti nim. Že Češi jsou den ode dne silnější.“

„Jistě. Teď na poslední chvíli napínají všechny síly. I císaře už zapřáhli...“

„Jen nebojte, já mu to povím! Všechno mu to řeknu...“

Hejtmanův úsměv stále více připomínal voskovou masku. Teď, když vlak začal brzdit, už s těmihle lidmi nemohl nic udělat, ani kdyby chtěl. A navíc se právě tihle musí s císařem sejít. Neboť tak velel neměnný řád návštěv nejvyššího panstva.

Udělal pár kroků a hmátl po děvčátku s kyticí, aby ho měl před sebou jako záštitu před případným císařovým hněvem. Kdyby ho mohl pokaždé, když se věci začnou vyvíjet špatně, postrčit dopředu, aby jako hrací strojek zarecitovalo dojmavou básničku... Možná, že ho právě něco takového zachrání.

Dívka vykřikla, ale její hlas zanikl v pískotu lokomotivy a skučení brzd.

Lidé začali jako na povel mávat a provolávat slávu a kapela okamžitě spustila *Zachovej nám, Hospodine*.

Hlasy kdesi za Kozlanského zády zakolísaly a konečně umlkly.

Vlak už skoro stál, když ze dveří jednoho z vagonů vyhlédl do tmava osmahlý chlap v uniformě důstojníka horských myslivců, rychle pohledem přeletěl dav na nádraží a seskočil na perón. A ještě než vlak zastavil úplně, přešel chvatným krokem těch pár metrů a postavil se vedle Kozlovského.

„Všechno v pořádku, pane okresní hejtmane? Bezpečnost zajištěna?“

Byla to sice měkce splývavá vídeňská němčina, ale Kozlanský se vyděsil úplně stejně, jako kdyby mu do ucha zařval východopruský junker.

„A-ano,“ vykoktal rychle, „proč se ptáte? A kdo...? Kdo vlastně...?“

„Gut,“ přikývl stroze ten chlap a už se hejtmanovi dál nevěnoval. Namísto toho se zase začal černýma pichlavýma očima pátravě rozhlížet po vítajícím davu, jako kdyby mezi všemi těmi lidmi hledal nejméně anarchistu s pekelným strojem.

Kozlanský se otrásl, ale vlak už stál u nástupiště a on teď měl jiné povinnosti, než zpovídat nezvaného tazatele.

Kapela se právě dostala k „Říš rakouská nezahyne, sláva vlasti, císaři!“, když se u salonního vozu otevřely dveře, aby se z nich na perón vyhrnulo několik uniformovaných osob, které před vlakem utvořily menší špalír. A pak se v dosud nuceném jásání davu přeci jen objevilo trochu upřímnosti: z vlaku vystoupil sám císař rakouský, apoštolský král uherský, dále král český, dalmatský, chorvatský, slavonský, haličský, vladimírský a ilyrský a vůbec držitel několika desítek panovnických titulů, které mu propůjčovaly vládu nad značnou částí střední Evropy. Ženské v davu si dokonce začaly špitat cosi o tom, že tenhle třicátník s pečlivě zastřiženým knírkem je docela fešák.

Císař ještě pomohl vystoupit své manželce, ale pořádně se rozhlédnout po staropackém nádraží už nestihl, neboť si to k němu hrnul Kozlanský, který za sebou táhl vyděšené děvčátko s kyticí.

Jen aby nezapomněla tu slavnostní básničku. Pak už to půjde jako na drátkách podle stokrát nacvičovaného protokolu.

A děvčátko hejtmana nezklamalo. S ostychem, který byl stejně tak pochopitelný jako roztomilý, oddeklamovala dívenka první sloku o Rakouském orlu, který drží ochranná křídla nad všemi národy monarchie, a o dobrotivém mocnáři, jenž v těžké době přinese říši mír. Císař se usmíval pod oficířským knírkem a jeho žena příkyvovala každému slovu malé recitátorky – ačkoliv Kozlanský se takhle narychlo nedokázal rozpomenout, jestli stejně jako její manžel rozumí češtině.

Děvčátko se na okamžik odmlčelo, císař natáhl ruku, aby je pohladil, ale dívka se náhle nadechla a spustila druhou sloku. Kozlanský se najednou cítil trapně. Na papíře to přeci takhle dlouhé nevypadalo.

Jenže tohle nebylo to jediné, co mu dělalo starosti. Přidušené mumlání mezi zástupci zdejšího okresu, které předtím přehlušil hukot přijíždějícího vlaku, se opět ozvalo. A hejtman by přísahal, že v mezerách mezi veršiky zaslechl něco jako „počkej, až mu řeknu...“.

Slavnostní oblek mu byl najednou bůhví proč těsný. Hergot, proč s tím ti četníci něco neudělají?

A aby toho nebylo málo, začal se znovu ozývat šum i z druhé strany. Tam, kde stál špalír místního obyvatelstva – hlavně žen z textílek a jiných továren. Nenápadně tím směrem pootočil hlavu a všiml si, jak se k nim tím davem jedna z žen prodírá.

Tohle nemohlo skončit dobře.

V ten okamžik vykročil vpřed i zástupce dělnických družstev.

Jenomže jako kdyby nikdo nic z toho neviděl. Jako kdyby byli všichni uhranutí děvčátkem, které s takovou pečlivostí recitovalo oslavnou báseň.

Tedy vlastně všichni ne. Kdesi za Kozlanského zády se ozvalo cvaknutí pojistky pistole. Ten tmavý chlap. Nikdo jiný to být nemohl.

A on tu stojí přímo před císařem a musí se klanět a nuceně usmívat, zatímco se na něj z tolika směrů valí katastrofa.

No tak... Udělejte někdo něco! Cokoliv!

Děvčátko zmlklo a císař jej pohladil po tváři. Pak pronesl ještě několik pochvalných slov a zeptal se, jak se holčička jmenuje.

„Moje dcera,“ vyhrkla najednou ta ženská, která se hrnula špalírem, „to je má dcera...“

Císař se otočil a usmál se. Ještě pořád mu nic nedocházelo. Ještě ne.

Jenže Kozlanskému už ano. Věděl, kdo to je – ačkoli ji samotnou nikdy neviděl. Jedna z těch vyhublých ženských, kterým manželé a synové dnes a denně umírali na frontě, zatímco ony musely potem a krví pohánět stroje, na nichž stála všechna síla mocnářství. Těmhle stačilo to nejmenší, aby vytáhly do ulic.

A právě téhle pan řídící ještě uloupil dcerku, aby se tu jako cvičená opička pitvořila pro císaře. Aby tu stála ve vypůjčených šatičkách a ukazovala, jak jsou šťastní a jak oddané snáší tu trochu nepohodlí. Možná, že s ním ze začátku snad i souhlasila. Třeba myslela, že za to dostanou o trochu větší příděly. A teprve teď, když vše viděla, míra její trpělivosti přetekla.

Krucinál, zaúpěl v duchu Kozlanský, copak to nikdo nevidí? Copak ji všichni považují jen za hrdou matku, která se chce pochlubit svou ratolestí? Ani řídící učitel, který holku demokraticky vybral místo jiné, co by to sice nedokázala takhle přednést, ale která by nebyla z tak problémové rodiny?

Vždyť jí stačí se prosmýknout kolem četníků a bude už skoro u císaře. Pokud tam tedy nebude dřív socialista z druhé strany. Anebo snad bude nejdřív střílet horský myslivec?

A pak zčista jasna jeden z četníků vystoupil z řady.

Jako kdyby chtěl císaři vzdát poctu.

Jenže natolik nešikovně, že se s ním ta ženská musela zákonitě srazit, takže ztratila rovnováhu a spadla na zadek.

Všichni se tím směrem okamžitě obrátili. Včetně císaře, kterému snad i trochu pod knírem zacukaly koutky úst. Děvčátko se vytrhlo hejtmanovi a s výkřikem „Mami! Maminko!“ se za ženou rozeběhlo.

Četník – mladý závodčí, u něhož si Kozlanský nedokázal narychlo vybavit, na které stanici vlastně slouží – se na okamžik zatvářil zaskočeně, ale vzápětí ukázal, že neztratil duchapřítomnost.

Nejenže překvapené ženě, která hned začala dcerku líbat, zatímco se jí po tváři koulely slzy, pomohl vstát, ale vzápětí se rozhlédl a mávl na vousatého národního socialistu, který se tím vším nenechal vyvést z míry a stále se blížil k císaři: „Potřebuju s ní pomoct.“

Odpovědí mu bylo jen zaražené mlčení a zmatené rozhlížení.

„Ano, od vás!“

Všechny oči v davu se upřely na vousáče, který se najednou místo toho, kdo neohroženě předstoupí před císaře, mohl stát tím, kdo odmítne přispěchat na pomoc očividně otřesené ženské.

A tak, aniž by změnil odhodlaný výraz ve tváři, zamířil směrem k závodčímu a za okamžik už společně odváděli křečovitě vzlykající dělnici, která stále pevně objímala dcerku, po nástupišti k nádražní budově.

Kozlanský se obrátil zpátky k císaři. Uklonil se a začal svou mnohomluvnou vítací řeč.

I když bezprostřední nebezpečí skandálu pominulo, stále ještě mu na čele perlil pot a stále ještě se mu třáslý ruce.

Stále ještě za ním totiž stál horský myslivec, který mu v krátkém okamžiku, kdy se oči všech upíraly na odcházející trojici, zasyčel do ucha: „Tenhle skandál si odskáčete! Vy i ten závodčí!“

„Závodčí Jindřich Kališ!“

Kozlanský, který roztržitě přecházel po kanceláři přednosta stanice, kam zamířil hned po audienci u císaře, se na okamžik zarazil a pokynul četníkovi, aby usedl.

„Závodčí, závodčí,“ zabručel, „ale odkud? Ze soudního okresu Paka nebo Hořice?“

„Ani jedno, pane hejtmane. Pro dnešní den mne sem přidělilo semilské okresní hejtmanství z Lomnice nad Popelkou.“

„Jistě, jistě,“ mávl rukou Kozlanský, jako kdyby takovou odpověď předvídal už od okamžiku, kdy si sem závodčího nechal zavolat, „žádal jsem přeci přes strážmistra Hájka tamní velitelství o asistenci.“

Pak se zastavil před nástěnnými hodinami, jejichž ručička se zvolna sunula vstříc třetí hodině, a netrpělivě si odkašlal: „Jak to jde tam venku?“

„Jeho císařská a královská Veličenstva udělují poslední audien-
ce. Nevyskytly se žádné komplikace a podle přednosta stanice by
měl vlak odjet směrem na Brandýs nad Labem přibližně za čtvrt
hodiny.“

„Dobře,“ přikývl hejtman, ale pak se náhle k četníkovi obrátil
čelem. „Proč vás napadlo srazit tu ženskou? Že jste to udělal ná-
hodou?“

Kališ zavrtěl hlavou. „Schválně. Pane hejtmane, nevím, jestli jste
si jí pořádně všiml, ale ona se chystala udělat před Jeho Veličen-
stvem hysterickou scénu. A při vší úctě, něco takového by nikomu
neprosnělo. Ne, když jsme pořád skoro na pokraji hladomoru. Když
tu každého druhého chlapa svrbí ruce vzteky a každá druhá ženská
má někoho na frontě. Proto jsem taky zarazil toho nársocana. Ten
by ostatně císaři mohl říct i něco mnohem horšího. Něco, co by
slyšely desítky lidí...“

Kozlanský mimoděk přikyvoval. Rozhodně nebyl zvyklý na
to, že by četniční závodčí trpěli takovou mírou předvídatosti.
Z četníků v Nové Pace se snad jakýmsi rozhledem mohl vykázat
strážmistr Hájek, ale to byl jednak jeden z nejméně postavených
četníků v okrese a jednak i on v poslední době občas projevoval
názory, které měly se způsoby ctidbalého četníka jen pramálo
společného.

„Jenže takhle jste to viděl vy,“ povzdychl si, „a hodně podobně
jsem to viděl i já. Bohužel lidé od Jeho Veličenstva vidí jen naše
neodpustitelné selhání, kdy jsme nedokázali zabránit tomu, aby
se někdo takový vůbec k císaři přiblížil.“

Četník bez mrknutí oka přešel, že ho hejtman rázem učinil
spoluzodpovědným za císařovu bezpečnost, a jen pokrčil rameny:
„Víte, občas si z náznaků kolem dokážu představit, kam kdo míří
nebo co sleduje. Ale tady můžu říct, že při takovém množství lidí
nešlo podobnému výstupu téměř zabránit.“

Kozlanský se těch slov okamžitě chytil jako tonoucí stébla: „Jistě. Pochopitelně. To oni to chtěli. Vítání... Špalíry... Davy... Ne já, pane závodčí, ale oni jsou tím vinni! Já jsem si byl svých povinností vědom. Já ano! To doprovod Jeho Výsosti selhal! A já z toho vyvodím...“

„Co z toho vyvodíte?“

Ve dveřích stál ten snědý horský myslivec. V ruce držel tmavé kožené desky a na tváři mu hrál až nepříjemně vědoucí úsměv.

„Já?“ vydechl zaraženě Kozlanský. „Já jen že vyvodím nejprřísnější důsledky pro toho, kdo měl celé dnešní pozdvižení na svědomí. Ať je to, kdo chce.“

A přitom nenápadně pošilhával po závodčím, jako kdyby právě v něm našel ideálního obětního beránka.

„Máte štěstí,“ ušklíbl se myslivec, „jednak v tom, že vlak za pár minut odjíždí, a tak zde nemohu všechno řádně vyšetřit. Ale především v tom, že celá ta aférka byla na první poled natolik bezvýznamná, že ji tisk přejde mlčením a že i císaře pouze pobavila. On si ani nebyl vědom toho, že by mu právě zde mohlo hrozit nebezpečí, jako už tolika členům jeho rodiny.“

„Vy myslíte atentát?“ vytřeštil hejtman oči, „Proboha, něco takového –“

Ale myslivec ho bryskně umlčel: „O tom, zda a jak bylo ohroženo Jeho Veličenstvo, rozhoduji já a nikdo jiný. Nicméně, jak říkám, tentokrát jste měl štěstí, takže na základě císařova rozhodnutí...“ Teatrálně rozevřel desky. „Z eráru vyplatíte pět korun té malé dívce za její básničku. Dále deset korun a kytici květin její matce jako bolestné. Císařovým jménem se přeptáte na její zdraví a popřejete co nejbližší uzdravení. Rovněž vyjádříte poděkování muži, který ji pomohl odvést z nástupiště, a v soukromí pokáráte četníka, který svým neobratným jednáním celou situaci způsobil.“

Přitom upřel pohled černých očí na Kališe a znovu se nepříjemně usmál.

Ale teď se usmíval i Kozlanský. Tak přeci jen z toho vyšel s čistým štítem.

Jenže myslivec ještě nebyl u konce. Zaklapl desky a pohlédl znovu na hejtmana. „Tolik Jeho Veličenstvo. Co se mne osobně týče, já bych vám, pane hejtmane, naopak radil, abyste tady pana závodčího odměnil, protože jenom jeho pohotový zákrok vám dneska zachránil krk. A podle mého doslova.“

Načež se otočil a beze slova rozloučení odešel z kanceláře.

„Tak to vidíte, závodčí,“ přikývl hejtman, sotva se ujistil, že myslivec je bezpečně mimo doslech, „nakonec to nebylo tak zlé. Stačilo, aby zaslechl, že bych dokázal, že za všechno můžou oni, a hned nám radši ani nic nevytkl. Kdepak, takhle se na ty chytráky ode dvora musí.“

„Jistě, pane hejtmane,“ kýval hlavou Kališ, který jen s námahou skrýval pobavení nad náhlým návaem statečnosti Kozlanského, „musím říct, že jste to zvládl obdivuhodně.“

„No, jen nechte na hlavě,“ usmíval se hejtman otcovsky, „však i vy na tom všem máte podíl. Ten váš zákrok... Sice to nebylo úplně předpisové, ale přesto vám určitě nechám udělit finanční odměnu nebo vás navrhnu na metál. Protože, pane závodčí, copak ti tam ve Vídni – ti se jen naparují a dělají důležité. To jen díky nám stojí mocnářství jako pevná hráz, která přežije každy otřes.“

Odkudsi zvenku zazněla do jarního odpoledne píšťala lokomotivy a Kališe náhle napadlo, jestli je celá stavba mocnářství natolik pevná, aby přežila alespoň do doby, než císařův vlak přijede do Čech znovu.

ČÁST PRVNÍ

**LOMNICE
NAD
POPELKOU**

1

27. říjen 1918

Tělo našli k ránu.

Marie Farská, příslušná do Skuhrova, věk devatenáct let. Jedna z těch vesnických ženských, co dnes a denně chodily za pár korun dřít do lomnických textílek.

Ležela na kraji lesa a nevidomé oči upírala ke kamennému kříži, který tu odjakživa značil křižovatku polních cest. Po jedné z nich sem někdy v noci přišla. Po jedné z nich odsud odešel vrah.

Strážmistru druhé třídy Rudolfu Wernerovi, kterého kvůli tomu vzburcovali z postele, přitom bylo i bez lékařského dobrozdání jasné, že smrt nastala v důsledku uškrcení a že motiv útoku byl zcela očividně sexuálního rázu.

Zachrchlal a odplivl si.

Zasraná válka. Před čtyřmi roky do ní rukovali obyčejní kluci nebo tátové od rodin. A ona si je hezky předělala k obrazu svému. Z těch, co padli, udělala hrdiny a ze spousty ostatních hovada.

On sám jen děkoval pánu Bohu, že ani on ani nikdo z jeho mužů narukovat nemusel.

„Teď přesně zopakujte, jak jste si jí všimla.“

Od kamenného kříže na něj uplakanýma očima hleděla lehce přihrbená žena, která přiběhla nález těla ohlásit. Anna Malíková, textilní dělnice, příslušná do Rváčova, věk třicet pět let.

Odkáslala si, trochu nervózně se rozhlédla po okolních stromech ztrácejících se v hustých chomáčích mlhy a pak zvedla oči ke strážmistrově. „Jak jsem řekla. Dneska jsem zůstala v práci přes noc. A když jsem ráno šla domů, všimla jsem si jejích nohou, jak tady koukají z křoví.“

Werner loupal okem na cestu, která se táhla podél lesa pár metrů odsud, a vzdychl si. „Malíková, to mne máte za vola, nebo co?“

Textilačka zavrtěla hlavou. Příliš rychle. Příliš horlivě.

„Přísahám Bůh, pane strážmistře, že to tak bylo. Já jsem šla po téhle cestě do fabriky a –“

„Pánembohem se ohánějte v kostele,“ vyštěkl strážmistr, „tedy jestli vůbec víte, kde to je. No, nekoukejte tak na mě. Vy si myslíte, že si takový podvrtný živel nepamatuju? Moc dobře si vzpomínám, jak jste vyváděla, když jsem tenkrát na prvního máje sebral vašeho manžela. I to, jak jste dvakrát řečnila na těch socialistic-kých schůzích! Takže jestli mi teď neřeknete, jak jste tělo našla, tak vás dám sebrat – a tentokrát přísahám pro změnu já, že vám to všechno za ta léta spočítám tak, že na to budete vzpomínat nadosmrti.“

Malíková mlčela. Ale Wernerovi neušlo, že se nepatrně třese a blednou jí klouby u rukou, jak zatíná pěsti. Kdepak, tyhle typy se nikdy nezmění. Ať alespoň vidí, že z něj blbce dělat nebude. „Jestli vám to nedošlo, tak když jste tudy ráno šla, byla ještě tma. A v téhle mlze jste mohla být ráda, že vidíte na cestu. Leda že byste tu s kar-bidkou šmejdila v křoví, jestli tu náhodou nekoukají lidské nohy.“

Uslzené oči Anny Malíkové rázem zmizely a na sebevědomě se usmívajícího strážmistra se náhle zpod víček znavených celonoč-ním bděním upíral pichlavý pohled planoucí pohrdáním. „Kdyby to nebyla Mařena, tak bych za tebou nikdy nešla, Wernere. Protože ty seš ta největší svině, jakou jsem kdy poznala. Ale ty jediný můžeš toho, co to udělal, najít a pověsit. Než pověsíme my tebe.“

Strážmistr sebou škubl a pravačkou nahmatal jílec šavle. „Za tohle půjdete sedět!“

Ale tváří v tvář předčasně shrbené a strhané dělnici mu k re-spektu nic nepřidávala ani ta šavle.

„V Rusku už s takovýma, jako jsi ty, bolševici zatočili. A nebude to dlouho trvat a tady uděláme to samé. Přesně jak to píšou v no-vinách. A –“

Werner pustil jílec šavle a udeřil Malíkovou do obličeje. Žena zavravorala a padla do zažloutlé trávy orosené kapičkami mlhy.

„Tohle...“ supěl strážmistr a mnul si rukou pěst. „Tohle si už nikdy nedovolíte. Slyšíte? Nikdy!“

Malíková k němu vzhlédla a špinavým rukávem se pokusila otřít si krev, která jí stékala z rozbitého nosu. Jediným výsledkem

bylo, že si ji ještě víc rozmazala, a spíš než na svědkyni vypadala jako další oběť trestného činu.

„Nebýt to Mařena,“ zasyčela, „vydrápu ti oči. Tak jak to dělají v Rusku.“

Ale s rozbitým nosem a zamazanými šaty už zdaleka nevypadala jako někdo, kdo by mohl Wenera vyvést z rovnováhy.

„Jenže to Mařena byla,“ nasadil Werner opět sebevědomý úsměv a znovu pohlédl do křoví, za nímž na zemi leželo ztuhlé tělo Marie Farské, se sukní vyhrnutou kamsi k bokům a hlubokou rýhou po koženém pásku na krku. „Takže jestli chcete, abychom to vyšetřili, povíte mi všechno, co víte. A když budu spokojený, možná zapomenou na to, co jste mi tu řekla.“

Malíková popotáhla a vyplivla na zem hlen černý od krve. „Byly jsme domluvené, že se tu sejdeme. Potřebovala se mnou něco probrat před tím, než půjde na mši. Vždyť ona byla skoro jako moje dcera.“

„Co jste spolu měli probrat? Zrovna tady, daleko od vesnice?“

„Do toho ti nic není, Wenero.“

„Obávám se, že je,“ uhladil si strážmistr mohutný šedivější knír. „Byl v tom chlap, že ano?“

Tu otázku vypálil natolik nečekaně, že Malíková nestihla včas uhnout očima. A to, co v nich viděl, Wenerovi bohatě stačilo. Tyhle ženské... A to se jí před chvílí, když mluvila o ruských bolševicích, skoro i bál.

„S někým tedy udržovala milenecký poměr? S kým? Chcete snad někoho krýt?“

„Nechci,“ odsekla textilačka a pokusila se vstát. „Ale ten někdo s tímhle nemá nic společného. A ty bys mu, Wenero, zničil život.“

„Kdo má co s čím společného, nechte laskavě na mně.“

Malíková se zašklebila. S tím rozbitým nosem vypadala opravdu odporně. „On to nebyl. On ne.“

„A kdo tedy?“

„Na konci Lomnice mne předhonal chlap. Nikdy jsem ho tu neviděla. Byl to cikán nebo něco takového. Šel hodně rychle a musel

tu být o dost dřív než já. Když jsem sem potom dorazila, Mařka tu už nebyla. Čekala jsem na ni. A pak... pak jsem si musela odskočit... do křoví a...“

„... a tak objevila tělo,“ dokončil Werner a pohlédl na oba své podřízené, které si zavolal okamžitě poté, co se vrátil z místa činu.

„Víc k tomu neřekla?“ chtěl vědět závodčí Kališ, který se od svého březnového zákroku před císařovým vlakem nejenže nedočkal slíbené pochvaly, ale kterému se někde v soukolí císařské byrokracie očividně ztratila i Udalrichem Kozlanským přislíbená „zvláštní medaile“.

„To bych vám asi řekl, závodčí,“ zabručel Werner. „Každopádně myslím, že je celkem jasné, že to udělal ten její amant. Ten, co ho Malíková kryje.“

„Jak to?“ vypadlo překvapeně z četníka Ronovského, posledního z trojlístku lomnických strážců zákona.

„Jednoduše,“ usmál se vítězoslavně Werner. „Když jsem ohledal místo činu, zjistil jsem, že pachatel nebyl jeden, ale dva. Možná i tři. Na několika místech jsem dokonce našel jejich stopy. Jedny z místa činu prokazatelně mířily do lesa, zatímco další na cestu. Zkrátka se tu tihle chlapeci domluvili a počkali si na ni. A dost možná si s ní ten druhý před smrtí ještě užil. Taková odměna za spolupachatelství...“

„Ale jaký by měli motiv?“

„Kdybyste mne laskavě nechal domluvit,“ ušklíbl se jedovatě Werner, „řekl bych vám, že ji doktor už ohledal. Zpráva sice bude až zítra, ale i tak mi sdělil jednu navýsost zajímavou věc. Marie Farská byla těhotná.“

Okamžik nechal tu větu na své podřízené působit a pak neméně přesvědčeným hlasem dodal: „Je vám jasné, co by to pro toho jejího milence znamenalo? I kdyby Farská nakrásně nechtěla, aby za to dítě platil, tak jestli je to někdo z lepší společnosti, měl by nadobro zničenou pověst. Sice o dost míň než Farská a celá její rodina, ale víte, co dokážou pomluvy a šeptanda.“

Kališ si to pochopitelně dokázal živě představit – zvláště když tu bude na jedné straně důkaz v podobě malého caparta a na straně druhé mocná vyřídilka Malíkové, která na svou chráněnkou nedala dopustit.

Existovala sice méně drastická řešení celé situace, jako kupříkladu vyhnání plodu – přičemž minimálně jedna taková potratářka v okolí Lomnice prokazatelně působila a četnictvo se jí zatím nedokázalo dostat na kobytku –, nicméně i za něco takového už okresní soud vystavoval jednosměrné jízdenky do Kartouz. Vražda samotná tedy nemusela pachateli, který se v jednom okamžiku zbavil Farské i dítěte, připadat jako nejhorší řešení.

Ovšem na druhou stranu, něco takového mohla naplánovat a vykonat snad jen opravdová lidské bestie. Škrtit svou těhotnou milenkou a pozorovat, jak se na ní někdo jiný ukájí.

Modrājící tváře, oči protáčejíící se v důlcích, nehty se marně zatínají do hlíny a kolem krku se utahuje smyčka. A tělo se zmítá, zatímco zezadu... Kališovi, kterému zase začala představitost pracovat na plné obrátky, předvedl žaludek ukázkové salto a on sám měl co dělat, aby se udržel a potlačil nutkání odběhnout na klozet.

„Takže, pánové,“ uzavřel strážmistr Werner, „doufám, že tohle vyřešíte co nejrychleji. Nemusím vám, doufám, připomínat, že poslední, co tady před pátou válečnou zimou potřebujeme, je nevyřešená vražda. Nota bene jestliže spolupachatelem může klidně být někdo z těch, co se sem vrátili ze zajetí v Rusku. Takového blázna nakaženého bolševismem, co se nerozpakuje sáhnout k vraždě, nám tu byl čert dlužný. A nedej Bože, aby se nám tady usídlila nějaká dezertérská banda.“

Kališ několikrát zamrkal, jak se rychle snažil z hlavy vyhnat představu vraždy Farské. Protože Werner teď nepochybně začne rozdělovat úkoly. A jestli byl strážmistr něčím proslulý, tak i tím, že k smrti nesnášel, když musel rozkazy opakovat.

A opravdu nemusel čekat dlouho. Werner se zhoupł se na židli, pohlédl z okna na náměstí, kde odpolední slunce prohrávalo svůj nerovný zápas s mlhou, pak se na okamžik zahleděl na

nástěnnou *Mapu okresního hejtmanství Semilského – Die Karte der Semiler Bezirkshauptmannschaft*, v jehož hranicích byl navíc červenou tužkou pečlivě vyznačen obvod Soudního okresu Lomnice nad Popelkou, a spustil: „Ronovský si sedne k telefonu, zavolá na okresní hejtmanství a vyžádá si seznam všech demobilizovaných osob, které se vrátily z ruského zajetí. Pak s tím samým zavolá na okresní hejtmanství do Nové Paky, protože co kdyby ten ptáček byl z Roškopova nebo Krsmolu nebo odněkud z toho jejich okresu. Kromě toho zavolá na okresní doplňovací vojenské velitelství do Jičína a Turnova a požádá je, jestli by nám nemohli zaslat seznamy dezertérů ze sousedních okresů. Je sice neděle, ale jsme ve válce, takže vojenští páni by měli pracovat i dneska.“

Ronovský jen zakoulel očima, ale jinak nedal jakkoli najevo, že ho Werner postavil před takřka nespelnitelný úkol. Sice celé odpoledne stráví v suchu a teple stanice, ale zato zde bude nahánět civilní a vojenskou správu hned v několika okresech. A ačkoli byla válka, bylo jasné, že o nedělním odpoledni nebudou úřady právě nejdílnější. Zvláště když si v posledních měsících i vrabci štěbetali o tom, že se doposud skvěle fungující mašina c. k. byrokracie začíná zadržávat.

Přesto bylo oběma strážmistrovým podřízeným více než jasné, že horší úkol zbyl na Kališe.

„A pan závodčí vyrazí do Skuhrova a zkusí tam proklepnout jak rodinu Farské, tak i její sousedy. Pak se zaměří na Rváčov a Malíkovou a zkusí z ní vytáhnout něco o tom tajném milenci. Jen upozorňuju, že výhrůžky na ni neplatí a z našeho místního vězení hrůzu nemá. Kdyby ale začala dělat problémy, tak si, pane Kališ, můžete vyžádat asistenci obecní policie. Alespoň budou jednou za čas k něčemu užiteční. A teď rozchod!“

„A ten cikán?“ zeptal se ještě Kališ, i když si uvědomoval, že tím na sebe možná přivolá další obchůzku spojenou se zřejmě marným vypyřádáním. „Ten, co ho potkala Malíková cestou z Lomnice?“

„Hloupost,“ mávl po chvilce přemýšlení Werner rukou, „v noci je každý chlap černý. Můžeme být rádi, že ta ženská cestou neviděla

celý cikánský tábor i s povozem. Navíc tvrdila, že ten člověk šel sám. A u Farské přece byli minimálně dva. Jak už jsem vám ostatně řekl!“

Kališ okamžitě pochopil, že se dostal na onen nebezpečně tenký led opakovaných příkazů, a proto raději obratem zasalutoval a zamířil ke dveřím.

Bylo totiž více než zřejmé, že pro Wernera tímhle pro dnešek celý případ skončil. Teď se, stejně jako každou neděli, sebere a zatímco se Kališ bude kodrcat po všech těch zapadlých vesničkách a Ronovský bude budit z letargie císařsko-královské úřady, on sám vyrazí na pravidelnou nedělní obchůzku městem, která jako obvykle končí v bytě pana okresního soudce. Tam pan strážmistr krátce pobeseduje o politické a vojenské situaci Rakouské říše a následně se spolu s panem soudcem a dalšími veřejnými činiteli odebere na večeři do Řeháčkova hostince.

Kdepak, vrčel sám pro sebe Kališ, zatímco lezavou mlhou odevzdaně šlapal do kopce směrem ke Skuhrovu, takový život bych si taky uměl představit. Možná až skončí tahle všivá válka...

Prý už na jaře by mohl být klid. Zvěsti o brzkém míru se sice objevovaly co chvíli už od července čtrnáctého roku, kdy Rakousko vtrhlo do Srbska, ale tentokrát už ústřední mocnosti očividně mlely z posledního.

Rusko bylo sice poraženo, ale na Balkáně a v Alpách rakousko-uherská vojska ustupovala. Císařská vláda najednou začala prosit o mír a slibovat každému kde co. A i Německo, které ještě před pár měsíci hýřilo optimismem, najednou tvrdilo, že teď už jde jen o to neprohrát mír. A do toho se čím dál víc mluvilo o různých vzpourách a manifestacích, jejichž účastníci se dožadovali toho, nač nedávno nemohli ani pomyslet.

I do Lomnice zaletěly zprávy o demonstracích, kdy se před deseti dny na mnoha místech Čech a Moravy desetitisíce dělníků dožadovaly socialistické republiky. Koneckonců se jich účastnilo i pár lidí z místních textilk.

Kdepak. Na jaře bude určitě konec války. Pokud tedy do té doby nevpukne revoluce. Tak jako v Rusku.

Minul rozcestí, kde ráno našli zavražděnou Farskou a za okamžik se před ním vynořily obrysy skuhrovských roubenek. Na chvílku se zastavil a překontroloval, zda je předpisově upraven, a pak zamířil k nejbližší z nich, aby se jejích obyvatel zeptal na rodinu Farských.

Otevřel mu ramenatý čtyřicátník, na němž bylo od pohledu znát, že dny rozhodně netráví jemnou duševní prací. Ztěžka oddychoval a mohutné pěsti se mu svíraly a zase otevíraly, jako kdyby se nemohl rozhodnout, zda závodčího pozve dál, nebo mu hned mezi dveřmi jednu natáhne. Zarudlé oči a mour rozmazaný po tvářích a na hřbetu rukou mu na přívětivosti nepřidávaly.

Kališ si odkašlal. Pochopitelně. Zarudlé oči a mour na obličejí. A slzy... Slzy, které se řinou zpoza sevřených víček a mísí se se sazemí, zatímco třesoucí se ruce tu směs rozmazávají po celé tváři. A pak ten zoufalý běh domů. Domů, kde...

„Upřímnou soustrast, pane Farský.“

Muž ve dveřích znovu zafuněl, chvíli na Kališe nepřítomně hleděl, a pak pomalu sklopil hlavu. „Děkuju, pane vachtmajstr.“

Kališ nečekané povýšení do strážmistrovské hodnosti přešel bez povšimnutí. Jen k Farskému napřáhl ruku a polohlasem ho požádal, jestli by nemohl dál, aby si spolu mohli promluvit o Marii.

Farský mu nabízenou ruku stiskl a závodčího až překvapilo, jak málo síly v tom bylo. Pak udělal krok přes práh a rázem se ocitl v malé nevětrané místnosti, kde na něj z pece a od stolu hledělo na pět párů zarudlých dětských očí odhadem od šesti do šestnácti let.

Závodčí se rozkašlal. Bože můj, taková díra. A tolik hladových krků, co je v ní namačkáno. Za těch šest let, co tu sloužil, si na bídu podhorských vesnic nedokázal zvyknout. Jak světle a prostorně ve srovnání s tím působil čeledník na velkostatku u Pardubic, kde před téměř třiceti lety přišel na svět.

Snad jako by se i v tomhle odrážela okolní krajina – tam široká prosluněná rovina, že konce nedohlédneš, a tady se musíš tísnit mezi kopci a horami, odkud se co chvíli vyvalí těžká mlha a zalehne celý kraj jako dusivá peřina nasáklá hladem a nemocemi.

Zamžikal a obrátil se na Farského: „To jsou všechno vaše děti?“

„Jo,“ zahučel hostitel v odpověď. „Jsou tu všechny až na Pepíka. Ten je na frontě.“

„Víte, pane Farský, já přišel –“

„Jo, já vím,“ odušil Farský a zdrceně sedl na židli. „Přiběhli mi to říct hned ráno. Děláám tady dole, ve Stružinci, u kováře Hankla. On od té doby, co se mu ztratil na frontě syn, pořád pracuje. O nedělích i ve svátky. A já si říkal proč. A teď, teď už...“

Pak ten obr s pěstmi jako kladiva zabořil hlavu do dlaní a trhavě se rozplakal.

Závodčí jen bezradně pohlédl z okna, do kterého se potměšile tlačila odpolední mlha, a pak se ve spásném nápadu obrátil na nejstarší z dětí. Šestnáctiletou dívku s plavými copy.

„A kde máte mámu?“

Farský zachroptěl a schoval hlavu v dlaních.

Dívka k němu zdvihla vyhublou tvář s pomněnkovým pohledem a bezbarvým hlasem, jakým ještě před pár lety odříkávala u tabule počty, pronesla: „Máma umřela. Už před válkou.“

Kališ se hryzl do rtu. Tenhle výslech nezačínal právě nejlíp. Ale on se před Wernerem nemohl objevit s prázdnou.

„Podívejte. Potřebuju vědět... Zkrátka. Nevšimli jste si na Marii v posledních měsících něčeho? Nechovala se nějak jinak? Nechodila domů později než jindy? Neměla tajnosti?“

Děvče otevřelo ústa, ale než stihlo cokoliv říct, přerušil jej Farský, který se namáhavě zdvihal ze židle, a v usazených očích se mu začalo blýskat: „Chcete říct, jestli naše Mařka nebyla, s Božím dopuštěním, nějaká taková fuchtle? Jestli se někde s někým nespouštěla? To chcete říct, pane vachtmajstr?“

„Ne... Vůbec ne... Já jen...“

„Tak poslouchejte. Mařka byla ta nejposlušnější a nejhodnější holka v celém okrese. Od té doby, co jí umřela máma, se tady o všechny starala. Dřela od rána do večera v Lomnici a všechno, všechno co vydělala, taky přinesla domů. Takže jestli myslíte, že se po nocích někde s někým tahala, tak to jste na omylu. A naši Mařku nechte na pokoji. Jasně?“

Kališ krok za krokem ustupoval ke dveřím, provázen horečnatým pohledem pěti párů dětských očí. A do toho zněla Farského ztěžka vyřázená slova, z nichž za každé by mohl jít tenhle kovářský pomocník sedět.

Neboť paragraf 314 trestního zákona postihující urážky veřejných úředníků byl v tomto ohledu neúprosný. Jenže k čemu by bylo, kdyby těmhle děckám odvedl teď ještě tátu, aby ho podle litery zákoníku potrestal „*vězením od tří dnů do jednoho měsíce*“?

A tak jen zvolna couval ke dveřím, přičemž v momentě, kdy jimi konečně vyklopýtal ven, je za ním Farský zabouchl. Alespoň že za ním nevyšel ven, protože pak už by takový útok na autoritu četnictva nešlo pominout. Celý Skuhrov sice tvořilo jen přibližně patnáct stavení, nicméně zvěsti o případech, kdy si četníci nedokázali vynutit respekt, se šířily rychlostí větru. A Kališ si uměl až moc dobře představit, co by mohly způsobit mezi dělníky v textilkách, kde díky takovým lidem, jako byla Malíková a její manžel, nikdy neměli daleko k velezrádným řečem a teď už snad i k revoluci.

Závodčí se otrásl. Sám nevěděl, jestli zimou, nebo představou tisícíhlavého davu táhnoucího lomnickými ulicemi.

Tuhle myšlenku radši co nejdřív zahnal a namísto toho zamířil k vedlejší roubence. Vždyť to, co nechtěl říct otec, dost možná samy od sebe rády povědí věčně upovídáné místní tetky – koneckonců těm přeci ujde jen máloco.

Jenže právě v tomhle se Kališ přepočítal. V žádném ze skuhrovských domků o případných tajnostech mladé Farské nic nevěděli. Anebo toho tyhle ženské věděly až moc, ale závodčímu bylo jasné, že naprostou většinu z toho tvořily fámy zrozené během dnešního dopoledne, kdy měly cestou z kostela dost času popovídat si o děsivé vraždě. A tak, když za závodčím zaklapla branka u posledního domu směrem na Rváčov, už si byl jistý, že tajemství amanta mladé Farské bude muset tahat z Malíkové. A nutno dodat, že po výstupu se starým Farským byla konfrontace s urputnou socialistkou tím posledním, po čem toužil.

Jenže jinak to nepůjde.

Naštěstí se alespoň tím nečasem nebude muset táhnout moc daleko. Do Rváčova to odsud byl ani ne kilometr a nebýt té zatracené mlhy, která se teď s blížícím se večerem stávala ještě hustší a neproniknutelnější, viděl by odsud, jak se tam rozsvěcejí okna u jednotlivých chalup.

Tak rychle, ať už to má za sebou!

Netrvalo dlouho a skuhrovské domky zmizely nadobro v mlze a Kališ v promáčené uniformě si připadal, jako by se propadl do nekonečného tunelu, který mohl vést stejně dobře do Rváčova jako do jiného okresu. Jen on, dech srážející se do jemné páry a pak ještě mazlavé čvachtání rozbahněné cesty pod holínkami... A to vše v pravidelném rytmu obchůzkového kroku, který za ta léta už dobře znal.

Krok, krok, nádech. Krok, krok, výdech. Krok, krok...

Teď ale jako by do toho důvěrně známého rytmu vpadl rušivý tón. Kališ zastavil a zaposlouchal se do ticha, aby tu falešnou notu našel. A stačila chvilka, aby věděl, na čem je.

Rychlý přerývaný dech a chvatné kroky ze směru, odkud přišel. Závodčí sundal karabinu a navyklym způsobem odjistil.

K čertu s mlhou.

Konečně rozeznal siluetu. Drobnou. Spíš dívčí.

Sklonil hlaveň.

Z mlhy se vynořila ta plavovlasá holka, co se jí v chalupě Farských ptal na její starší sestru.

Když ho uviděla, jak tam na ni čeká s puškou v ruce, zarazila se a v první chvíli se dokonce zdálo, že se na místě obrátí a rozeběhne se zpět.

Kališ si odkašlal.

„Copak potřebuješ?“

Řekl to možná přísněji, než by chtěl, ale dívka se už očividně stejně rozhodla, že když došla až sem, nemá cenu se vracet.

„Jak jste se mě ptal na to, jestli Marie s někým něco neměla...“

Kališ zpozorněl.

„Tak... víte, ona se s ničím nesvěřovala. Hlavně ne před tátou. Ale asi před týdnem jsem něco hledala v jejím kapsáři, a tam jsem našla lístek. S básničkou.“

„A máš ho?“

Dívka se na něj usmála a z kapsy u sukně vylovila pečlivě složený kus papíru.

Závodčí po něm nedočkavě hrábl, ale dívka ucukla. „Že nepovíte, odkud to máte? Hlavně ne tátovi. Ten si myslí, že jsem si šla k sousedům půjčit sůl. A kdyby se dozvěděl, že se tu s vámi bavím...“

Kališ nepotřeboval znát konec věty, aby mu došlo, jaké poměry v rodině Farských panují. Ale popravdě řečeno jí to, co po něm žádala, slíbit nemohl. Protože minimálně Wernerovi to říct musel a v protokolu se to taky objeví. Přesto mu nečinilo nejmenší problémy na dívčinu prosbu kývnout. Koneckonců do toho, co bude či nebude v protokolu, starému Farskému nic není. A nejspíš ani komukoliv jinému tady ze Skuhrova.

Dívka mu lístek podala, Kališ ho rychle rozložil a přeletěl pohledem. Do mlhy kolem něj už se začala zvolna vkrádat tma, ale i tak dokázal bez problémů rozeznat, že je na něm krasopisně vyvedeno pár řádků nějaké básničky a pod tím podpis.

„Nic dalšího od ní nemáš?“

Dívka jen zavrtěla hlavou a Kališ si až teprve teď uvědomil, že za ním vyběhla oblečená jen nalahko. Znovu si vybavil zarudlé dětské tváře s lesklýma očima a v paměti mu rázem vyvstaly stále zoufalejší oběžníky a novinové články, ve kterých se psalo něco o nebývalé epidemii chřipky, která především ve velkých městech kosila lidi po desítkách. To je snad jediné, co jim tu teď ještě chybí – aby tahle nemoc propukla i na Lomnicku.

Kdepak, nemá cenu ji tady uprostřed mlžného ničeho dlouze vyslýchat. Stejně nic neví. Ono se koneckonců není co divit, když se Marie ve strachu před otcem snažila všechno utajit. Ovšem i tahle básnička při troše štěstí pomůže odhalit totožnost jejího tajemného amanta.

A tak namísto dalších otázek odbyl dívku, která se mezitím začala klepat zimou, jen rychlým poděkováním spojeným s pobídkou, aby se co nejdřív vrátila do tepla. A když se pak její silueta rozplynula v mlze, dovolil si Kališ ten luxus a snad poprvé za celé odpoledne se upřímně usmál. S tímhle papírem v ruce bude moct daleko spíš zatlačit na Malíkovou, aby mu vyklopila všechno, co ví.

Přidal do kroku a za pár minut už se před ním z mlžného oparu vyloupily první rváčovské chalupy. A vzhledem k tomu, že manželé Malíkovi byli pro lomnické četníky známé firmy, šel tentokrát závodčí najisto.

Cestou se ale přeci jen ještě zastavil u jedné z roubenek, z jejichž oken se do venkovního šera linulo mihotavé světlo petrolejky, znovu rozbalil papír, který mu dala mladší Farská, a pokusil se těch několik řádek přečíst. Opravdu to byla taková básnička, jakou závodčí čekal:

*Když jdu lesní zelení,
slyším srdce bušení.
Když jdu loukou, pasekou,
slyším píseň dalekou.
Slyším, slyším lásky hlas,
ten mne k tobě volá zas.
Lesní zvěř dech zatají,
když se srdce volají.*

A celé básnické dílo doplňoval podpis: *Navždy tvůj Slávek.*

Bez ohledu na kvalitu představovaly tyhle veršíky materiál, se kterým se už dalo pracovat. A to nejen vzhledem ke jménu autora, ale i proto, že nikdo normální by do osmi řádků nenastrkal tolik přirovnání spojených s lesem. Budto to byl někdo z vesnic za Hořením Lomnicí, které byly napůl zastrčené v tábořských lesích, anebo někdo, kdo tam dnes a denně pracoval. A vzhledem k tomu, že písmo na lístečku patřilo vypsané ruce, dalo se usuzovat, že to bude buď

nějaký studentík, nebo někdo z lesních úředníků, co dohlíželi na zdejší velkostatek knížete Rohana.

Opatrně lístek složil, přešel cestu a zabušil na dveře chalupy Malíkových.

Chvilí se zdálo, že celé stavení je bez života, ale nakonec se Kališ dočkal. V jednom z oken zaplálo světlo a pak už závodčí hleděl do nedůvěřivé tváře orámované několikadenním strništěm.

„Co potřebujete?“ zachrmlal dotyčný a Kališ napůl čekal, že mu na holínku plivne hlen.

„Potřebuju mluvit s vaší ženou.“

Josef Malík, dělnický předák z lomnické textilky a spoluorganizátor každé druhé zdejší dělnické manifestace, se ušklíbl a Kališovi se zezdálo, jako by v jeho dechu ucítil nezaměnitelný odér bramborové pálenky. „Tak panu četníkovi se zachtělo mojí ženy. A copak jí velkomožný pan četník chce? Sebrat ji a zavřít? Nebo ji jenom vrazit pár facek? Tak copak?“

Kališ se krátce nadechl a potlačil v sobě chuť tomu zmetkovi pěkně od plic říct, co si myslí o lidech, kteří nemají nic lepšího na práci, než štvát dělníky proti majitelům fabrik a vedení města. Ale tím by teď ničemu neprospěl.

„Podívejte, pane Malíku,“ nasadil znatelně smířlivější tón, „my lidi bezdůvodně nezavíráme. A už vůbec je nebijeme. Garantuji vám, že se vaší ženy nikdo nedotkl a nedotkne.“

Ale už když to říkal, cítil, jak před tím uštěpačným pohledem ztrácí jistotu. Protože co když náhodou ráno... Vždyť Werner byl už od těch demonstrací, na kterých se socialisté před pár dny pokoušeli vyhlásit republiku, dost nervózní. A jestli byla ta ženská ráno stejně drzá jako teď její manžel, tak bůhví, jak zareagoval.

A Malík si svou převahu naplno užíval.

„Anče,“ štkl do pootevřených dveří za svými zády, „pojď se tady velkomožnému pánovi ukázat.“

K tomu, co měl Kališ vidět, přitom plně dostačovalo světlo, co sem dopadalo otevřenými dveřmi. Ostatně Malíková se modřiny

na obličej ani natržený ret nesnažila zakrývat. A těžko říct, kdo z těch dvou se na jeho četnickou uniformu díval s větším pohrdáním.

„Tak co,“ zašklebila se Malíková, když si všimla, jak uhýbá pohledem, „přišel jste mi taky jednu vrazit? Tou svou rukou zákona?“

Závodčí se otrásl. Snad odporem, co cítil k těm dvěma, kteří se mu tu nezakrytě pošklebují, snad hrůzou nad tím, že někdo může takhle zmlátit ženskou. A jestli to udělal strážmistr Werner, Bože... Ráno zmlátí ženskou a večer blaženě funí u večeře, zatímco u Farských můžou pojit hlady.

„Ne!“ vyštěkl, aby myšlenky, které se začaly ubírat nebezpečným směrem, včas umlčel. „Jde mi o Marii Farskou. Potřebuju vědět, kdo byl ten její milenec.“

Malíková pevně sevřela rty, snad aby přes ně nepřešlo něco, čeho by později litovala. Zato z tváře jejího manžela šlo už zcela zřetelně vyčíst cosi o prdeli.

„Krucinál, ženská, vy nám musíte pomoci.“

„A pročpak asi?“

„Vždyť byla těhotná!“

Byl to víceméně výstřel naslepo. Ale přesto zasáhl komoru.

Výraz Malíkové se okamžitě změnil.

„Běž domů, Kubo,“ zachraptěla, „já... já tohle... musím...“

„Nic nemusíš,“ odsekl Malík a odplivl si, „obzvlášť ne před tímhle.“

„Prosím,“ zašeptala textilačka, „kvůli Maře. Však... však víš...“

„Jak chceš,“ odfrkl si její manžel, „ale následky si poneseš sama.“

Zdálo se, že Malíková pod všemi těmi modřinami o odstín zbledla. Nakonec ale přikývla, načež starý něco zabručel a zmizel v domě. Ještě předtím ale loupł po Kališovi pohledem, v němž se zračilo veškeré pohrdání, jaké za posledních několik desetiletí nasbírali sociální demokraté vůči c. k. četnictvu. Cosi, co vyvolávalo představu rukou zatátých v pěst a davu, který se jako povodeň valí od textilek k náměstí, přičemž v jeho proudu tonou všechny dlouho opečovávané jistoty.

„Mařka byla v tom?“

Kaliř byl skoro až vděčný za to, že Malíková touhle napůl otázkou napůl povzdechem zaplašila dojem, který v něm zanechal její muž.

„A víte to jistě?“

„Máme to od doktora, co ji ohledával.“

„A vy ode mě asi chcete vědět, kdo jí to děcko udělal, co?“

„Pomohlo by nám to,“ pokusil se Kaliř o úsměv. „Pochopte, ten člověk měl motiv.“

„Možná měl. Ale neudělal to. Chlapi... Chlapi jsou sice hovada, ale tohle byl neškodný zamilovaný blážínek.“

Kaliř na ní trochu zaraženě pohlédl. Vždycky si ji pamatoval jako plamennou řečnici nebo demonstrantku, co se cpala do prvních řad. A tady před ním stála jenom obyčejná, pomalu stárnoucí ženská, kterou očividně smrt její známé rozhodla víc, než očekával. Anebo k tomu přispělo i její ranní setkání s Wernerem a všechny ty rány, po nichž jí zbyla tvář plná podlitin.

Jenže on tu krucinál nebyl proto, aby hodnotil její duševní pohnutky.

„Víte, Malíková,“ zkusil to na ni trochu jinak, „že byly případy, kdy takovému blážínkovi ze vši té lásky ze dne na den přeskočilo, takže namísto svatby šel na dvacet let do Kartouz? A že jestli Farská měla poměr s někým takovým, tak –“

„To nebyl tenhle případ.“

Kaliř se pokoušel něco namítnout, jenže proti téhle logice neměl sebemenší šanci. Nota bene, když ji podpořila vším svým řečnickým talentem: „On to zkrátka neudělal. Není to ten typ. Věřte mi, pane závodčí, něco takového ženská zkrátka pozná.“

Kaliř si okamžitě vzpomněl na všechny případy sňatkových podvodníků a vražd z vlnosti, ale nakonec se moudře rozhodl, že si názory na ženskou intuici nechá pro sebe. Namísto toho se rozhodl vynést hlavní trumf. „Podívejte, Malíková, my na něj stejně dřív nebo později přijdeme. A pak to bude mít o dost horší. Už jen proto, že se sám nepřihlásil.“

Malíková na něj pohlédla zpod povytaženého obočí. „Marnili byste čas. Jak byste ho našli? Mařka se s tím nikomu nesvěřovala. A ten chudák taky ne.“

„Myslíte toho Slávka? Od lesa?“

Pečlivě se na ni díval. V mihotavém světle petrolejky jakoby se její tvář snad ani nepohnula. Byla dobrá herečka. Mnohem lepší než závodčí. Ale přesto se na krátký okamžik neudržela a lehce se jí zachvěla ruka a opuchlá víčka vyděšeně zamžikala.

Ale pak byl ten krátký okamžik pryč a jakékoliv překvapení vystřídal chraplavý smích. „To takhle vždycky chodíte a vymýšlíte si jména? To z vás musí mít nadřazení radost, jaké máte výsledky.“

Kališ se nebránil. Koneckonců z Malíkové už by teď stejně nic nedostal, a navíc už věděl, co vědět chtěl. Proto se nadechl, aby zahučel „děkuji vám, paní Malíková“ a obrátil se k odchodu.

Jenže textilačka ho nehodlala jen tak nechat odejít.

Jízlivý tón se ztratil jako mávnutím kouzelného proutku a místo bojovnice z barikád třídní války stála před Kališem strhaná ženská, které dnešek naložil víc, než mohla takhle najednou strávit.

„Říkal vám Werner o tom cikánovi? O tom, co jsem ho potakala cestou z Lomnice?“

„Budete se divit,“ neodpustil si pro tentokrát malou jízlivost zase závodčí, „ale my si nic nezatajujeme. Jenže tady bychom opravdu marnili čas. Ten cikán byl podle vás sám. A na zločinu se podílely nejméně dvě osoby. To by s někým musel být předem domluvený.“

Malíková vrhla rychlý a znepokojený pohled na přivřené dveře, za nimiž před chvílí zmizel její manžel, a ztišila hlas skoro do šepotu: „Ono jich opravdu bylo víc. Možná celá tlupa...“

Kališ nedůvěřivě nakrčil obočí. „Tlupa cikánů? Jak jste na to přišla? Nic takového tady hlášeno nemáme.“

Ačkoliv se to zdálo nemožné, mluvila teď Malíková ještě tišeji, až se k ní závodčí musel naklonit, aby ji vůbec slyšel. „Ne. Cikáni ne. Ale jsou tady... z Ruska... dezertéři... Jeden z nich tu dneska v noci byl. Říkal mi to manžel. Že prý kus odsud nocují a že shánějí jídlo. A ten les, kde jsem ji našla, je odsud sotva kilometr.“

Kališ se zarazil. Nemluvíly snad poslední oběžníky zemského velitele četnictva generála Řezáče o skupinách dezertérů, které se potloukají krajem skoro jako nějáci středověcí maroděři a páchají trestnou činnost na civilním obyvatelstvu? Koneckonců dost z nich byli navrátilci z ruského zajetí a bůhví čím vším tam stihli načichnout... Jenže na druhou stranu by se o tom, že se v okolí pohybuje podobná tlupa, nejspíš vědělo. A Kališovi rozhodně nepřipadalo pravděpodobné, že by se tu zčista jasná jedna taková objevila, načež by stejně beze stop zmizela a nechala po sobě jen jednu zavražděnou holku a pak krajně nespolehlivé svědectví jedné socialistky o rozhovoru, co vedl její manžel.

„Ten člověk se s vaším mužem zná?“

Malíková se znovu podívala na dveře a pomalu přikývla. „Ještě před válkou to byl jeden z našich soudruhů. Ale jeho jméno neznám.“

„Proč mi tohle říkáte? Víte, že za tohle bych mohl dát vašeho muže zavřít?“

„Tak by si chvíli poseděl. A odsoudit by ho stejně nestihli. Za pár dní bude výročí převratu v Rusku. A pak to vypukne i tady. Jenže ti, co zabili Marii, co udělali něco takového, se jí dočkat nesmějí. Takoví by měli viset – i kdyby o sobě stokrát tvrdili, že jsou socialisti. Mařka byla hodná holka. Proletářka. Z tohohle se nikdo nevyvlže. A v revoluci a v tom světě, co přijde po ní, by pro někoho takového nemělo být místo.“ Vzdychla a zavrtěla hlavou. „Najděte je. Vždyť od toho byste tu měli být. Prosím vás, udělejte alespoň jednou v životě správnou věc. Najděte je dřív, než to začne. Najděte je a pověste. Protože na soudy nebude čas.“

Pak sebou škubla, jako by jí vyrušil nějaký zvuk z domu.

„Zkrátka,“ dodala rychle, „dělejte, co můžete. Co možná nejdřív.“
A bez rozloučení zmizela vevnitř.

Kališ sám měl její unavenou tvář plnou modřin před očima ještě dlouho poté, co nechal Rváčov za sebou a co před ním ze tmy a mlhy zablikala první světla lomnických domů.

Pokud si dobře pamatoval z úředních záznamů, byli manželé Malíkovi bezdětní a svůj život přísně dělili mezi nekonečnou dřinu

ve fabrice a činnost mezi místními socialisty. A to i z textilky je pan Crha – takto majitel a lomnický starosta v jedné osobě – nepropustil jen proto, že teď za války nebylo pracovních sil nazbyt.

Není žádný div, že v takovém životě zbýval jen jediný sen. Revoluce. Nezlomná víra, že se jednoho dne naplní vše, pro co pracovali. Starý Malík v to možná pořád doufá, ale jeho ženě připravil dnešek pořádný otřes. Vždyť když už se zdá, že vymodlený nový svět musí co nevidět přijít, zjistí náhle Anna Malíková, že do něj slavně vstoupí bok po boku s něčím, co pro ni musí být stokrát odpornější než fabrikant nebo četník.

Tuhle chybu bylo třeba okamžitě napravit. Zkrátka aby tu v den, kdy se davy dělníků vyhrnou z lomnických textilk a nahází všechny kapitalisty a buržousty, všechny ty Hornychy a Crhy do říčky Popelky, zůstali jen čistí revolucionáři. A kdo k tomu poslouží líp, než právě četník? Vždyť to, co udělá, padne na vrub starému podlému světu a celý ten vysněný den zůstane čistý a nevinný.

V duchu zanádal a potlačil touhu se vrátit a oba manžele zavřít. Jenže k čemu by to bylo? Vždyť pokud je vrah – ať už je to kdokoliv – zná, takové zatýkání by ho mohlo jenom poplašit.

I tak měl v ruce stopy, které je mohou v řešení celého případu posunout o pořádný kus dál. Na vlastní oči se přesvědčil, v jakém strachu z otce rodina Farských žila. Získal i tu básničku od „Slávka“. A navíc se mu znovu a znovu vracel na mysl cikán, který prý předhonal Malíkovou kousek za Lomnicí. I kdyby s tím neměl nic společného, mohl něco z toho, co se stalo dnes ráno U křížku, vidět.

V Lomnici na náměstí na Kališe zamrkalo rozsvícené okno četnické stanice sídlící v radniční budově. Závodčí si představil Wernera, jak tam sedí u kamen v rozepjaté uniformě, na zarudlé tváři lehce nepřítomný výraz, a bafá z dýmky nacpané nekvalitním válečným tabákem. Ostatně jako každou neděli, když se vrátil z večere s místní honorací.

Jenže tentokrát závodčí ucítil štiplavý zápach Wernerovy dýmky už kus od vchodových dveří – a na strážmistra narazil hned za

nimi. I výraz jeho tváře měl kupodivu daleko do oné libé blahosklonnosti, která na ní v neděli večer obvykle panovala. A to, že něco není v pořádku, potvrdil sám Werner, když místo toho, aby vyslechl hlášení, vytáhl z kapsy složený papír a strčil ho Kališovi pod nos. „Čtěte, pane závodčí!“

Kališ ve světle jediné žárovky, která chodbu osvětlovala, musel namáhat oči, aby mu tužkou naškrábaný text začal dávat smysl. Byl to telefonogram, jež dnes odpoledne musel přijmout Ronovský, když se snažil zvládnout všechny telefonáty, kterými ho strážmistr pověřil. Psalo se tam cosi o nezbytnosti zamezení dalším demonstracím, o možnosti hromadných výtržností a násilností a taky jako už tradičně o množících se dezercích vojáků sdružujících se do tlup, které teď tváří v tvář blížící se zimě mohou být čím dál drzejší. Proto se četnictvo vyzývalo, aby v ulicích za každou cenu zachovalo klid.

To vše bylo podtrženo tlustou čarou a pod tím stála data a jména obcí v několika sousedních českých i německých okresech. A z Wernerovy rukou psané poznámky úplně dole bylo zřejmé, že se jedná o místa a časy, kde byl hlášen pohyb větší skupiny vojenských zběhů, který všem stanicím zasílá okresní velitelství v Semilech. Česká Lípa – Mimoň – Mnichovo Hradiště – Sobotka – Jičín. To všechno v posledních třech dnech.

Očividně skupina lidí odněkud z východních Čech nebo Moravy, kteří už toho měli dost a teď, když se vše začalo rozpadat, rozhodli se vrátit domů a těch několik měsíců do konce války někde potichu přečkat. Kališovi okamžitě před očima vyvstala mapa severovýchodních Čech, jíž se jako červená niť vinula trasa, po níž tahle tlupa musela jít. Ta niť se s každým dnem posunovala na východ, takže... Ne – to nemohli být ti, o kterých mu říkala Malíková. Vždyť tihle museli minout Lomnici někde daleko na jihu.

Nic víc na tom papíru nebylo.

Tak proč mu s ním tady sakra Werner mává před nosem?

Strážmistr nemínil s odpovědí na jeho nevyřčenou otázku otálet.

„Budeme si muset dát pozor,“ zavrčel tlumeně, jako kdyby se bál, že ho někdo nezvaný poslouchá. „Během příštích dnů může

k něčemu dojít. I tady v Lomnici. Monarchie je sice pořád dost silná na to, aby to přežila, ale my se budeme muset ohánět, abychom tady udrželi pořádek.“

Kališ zvolna příkyvoval, aniž by čemukoliv z toho rozuměl.

„Jde o to,“ šeptal strážmistr sotva slyšitelně, čímž závodčímu náhle začal bůhví proč připomínat Malíkovou, „že si teď nemůžeme být jisti úplně ničím. Starosta Crha... Když jsem mu ukázal tenhle papír a požádal ho, aby nám kvůli tomu dal k ruce všechny obecní policisty, odmítl. Řekl, že nebude nahánět chudáky dezertéry po lesích, aby pak měl na rukou jejich krev. A víte, co ještě řekl? Víte to? Že kdyby se výtržnosti, co byly před čtrnácti dny, opakovaly teď v Lomnici, že on sám bude odtud v jejich čele a vyhlásí tady ve městě Českou republiku – chápete to? Jako by to byl nějaký... nějaký... socialista!“

Slova, slabě podbarvená pachem piva a tabáku, se zadržovala a chvíli to vypadalo, že se Kališův nadřízený snad poprvé v životě rozplácě bezmocným vztekem.

„Když... když jsem Crhovi řekl, že to je velezrada, tak... odpověděl, že bych měl jít sebrat toho opilce v Schönbrunnu, že ten už zradil, na koho se podíval. Takhle mluvil o našem panovníkovi! O našem mocnáři! Starosta! A to se ještě před pár dny při jeho jmeninách mohl přetrhnout, když zpíval *Zachovej nám, Hospodine...*“

Závodčí se hryzl do rtu. Jako by se vyplňovalo přesně to, co před necelou hodinou prorokovala Malíková. Jenomže starostu a majitele jedné z největších tkalcoven v Lomnici mohl těžko přesvědčit zářný příklad ruské revoluce. Kdepak. Tady působily jiné síly. A Kališ sám asi tušil, čím císař proti sobě lidi, jako je Crha, popudil.

Před deseti dny totiž vydal manifest, jímž se zřejmě rozhodl zachránit monarchii tak, že z ní udělá spolek rovnoprávných národů – což by nebyl špatný nápad, kdyby to neznamenovalo, že tím od Čech a Moravy odtrhne každý okres, každé město a každou ves, kde převládali Němci. Že se tím zkrátka definitivně zruší České království ve svých stoletých hranicích

Mladočeská – nebo teď už vlastně Státoprávní – strana, k níž se starosta Crha tak hrdě hlásil, právě proti něčemu takovému

bojovala už od svého vzniku před čtyřiceti lety. A v tomhle úsilí na české politické scéně rozhodně nebyla sama, speciálně v Čechách se celý ten slavný manifest namísto zázračné vody, která by monarchii probrala k novému životu, stal spíše pochodní hozenou do prachárny.

Jenže Werner nic z toho vidět nepotřeboval. Pro něj byl starosta obyčejný velezrádce a rebel, kterého bude třeba při nejbližší příležitosti zajistit. O tom výmluvně svědčila skutečnost, že to všechno vyklopil Kališovi právě tady – na chodbě, kde měl dokonalý přehled o okolí a kde na rozdíl od četnické stanice o patro výš nemohl nikdo poslouchat za dveřmi.

A strážmistr bez přerušení pokračoval. Jako kdyby ho případ vraždy mladé Farské a výsledky Kališova vyšetřování vůbec nezajímaly. „On si totiž pan starosta myslí, že se ho lekne. Že takové živly, jako je on, dostanou šanci. Myslí si, že když pustili vlastizrádce Kramáře a jeho kumpány do Švýcar, aby tam jednal s tím pomateným Masarykem, že je to známka slabosti naší vlády.

Kdepak, pane závodčí! Oni ve Vídni mají pod čepicí. Teď, když se jim všechny tyhle buřiče podařilo vyexpedovat pryč, zůstanou tady v Čechách jenom rozumní lidé, se kterými bude možné jednat. Až se pan Kramář vrátí, aby tu zase otravoval vzduch, postaví se celé Čechy a Morava za našeho panovníka. Anglie, Francie a Amerika budou muset uznat, že náš lid nikoho jiného nechce – a Masaryk s celou tou svou bandou se bude moct jít klouzat. Tomu se říká strategie!“

Kališ nevycházel z údivu – a to nikoli z údajného geniálního plánu nejvyšších vídeňských míst, jako z Wernerova nebývalého politického rozhledu. Vždyť strážmistr, který jindy své vědomosti o politické situaci a světových událostech čerpal výhradně z věstníků ministerstev zeměbrany a vnitra, náhle dokázal hovořit, jako kdyby každý večer čítal *Neue Freie Presse* a prokládal to *Vossische Zeitung*.

„Teď tady bude pár dní asi dusno, ale to bude nezbytné, abychom se mohli jednou pro vždy se všemi buřiči vypořádat.“

„Pár dní?“ Kališ nakrabil čelo. Ať už měl Werner ty své dnešní rozumy odkud chtěl, tak jestli se podle nich začne opravdu řídit, musí mezi ním a místní samosprávou dojít ke střetu. A to by pak tři četníci stáli proti celému městu, kterému by v tomhle boji k vítězství dozajista stačilo méně než jen několik dní.

„Přesně tak. Jen pár dní. Tak to alespoň říkal pan okresní soudce. A ten se vyzná a moc dobře ví co a jak. Prý tohle všechno má z dobře informovaného zdroje. Víte, kde má on všude styky? Kdepak, pane závodčí, o něčem takovém se nám nemůže ani zdát.“

Kališ přikývl. Dalo se čekat, že Werner bude mít své rozumy právě od soudce. Koneckonců byl to právě on, kdo měl ze všech městských veličin zdaleka největší politický rozhled a kdo už od začátku války nejhlasitěji podporoval rakousko-uherské válečné úsilí. A jeho víra ho očividně neopustila ani teď, takže mohl vrchnímu strážmistrovi, otřesenému ze starostových slov, poskytnout jak útěchu, tak i naději.

To tedy bude pěkně perných pár dnů. Až proti nim z jedné strany potáhnou socialisti z fabrik a z druhé strany všichni ti čeští vlastenci a oni sami se budou moct spolehnout jen na své karabiny a pádné justiční kladívko...

„Zkrátka, závodčí,“ zachrčel Werner a ještě jednou se rozhlédl po chodbě, jestli se ve stínech přeci jen nikdo neskrývá, „teď se vykašlete na všechno, co máte rozdělané, protože nic není důležitější než vartovat v ulicích a ukazovat, že četnictvo tu je pořád. A hlavně – hlavně mít oči na štopkách! Pozorně sledovat, co se kde šustne, rozumíte?“

Kališ mu na to chtěl něco namítnout. Něco o nových důkazech ve vyšetřování vraždy mladé Farské. O nezbytnosti dalšího vyšetřování. O tom, že je potřeba prověřit toho tajemného Slávka.

Jenže Werner ho nenechal promluvit ani tentokrát. Protože potřeboval říct ještě jednu větu.

Větu, po níž bylo všechno jasné.

„Protože pak, závodčí, až to všechno skončí, budeme zatýkat!“

2

28. říjen 1918

V noci se zdvihl vítr, odvál mlhu a přinesl do Liberce chlad z hor. Strhával ze stromů poslední zlaté i rezavé listí, hvízdal v komínech a proháněl se po liduprázdném náměstí, do jehož temnoty jen nesměle pomrkávalo pár rozsvícených oken z radnice.

Jenže, jak známo, tam se zkrátka svítit musí – to aby pokojní občané věděli, že městská rada severočeské metropole přes všechny těžkosti pátého válečného podzimu stále pracuje. A proto je třeba svítit. I kdyby jediným, kdo k tomu rozzářenému oknu upírá oči, měl být Neptun z městské kašny. Zkrátka každý nyní mohl vidět osvětlené okno a v něm siluetu starosty Franze Bayera.

Starosta, který svůj post vykonával se vši německou svědomitostí už čtvrt století, se opíral zády o parapet a zasmušile hleděl na osm neméně zachmuřených mužů, kteří tu dílem reprezentovali městskou radu, dílem liberecké hospodářské a průmyslové kruhy.

V místnosti panovalo takové ticho, že mohli slyšet, jak se kdesi nad jejich hlavami mezi všemi těmi novorenesančními vížkami prolétá meluzína.

Bayer pokynul hostům, aby se rozesadili kolem jednacího stolu, a sám zaujal místo v jeho čele. Ale předtím si neodpustil ještě jeden pohled do tmy za oknem a v duchu zaklel.

Čekal na tenhle den tolik let.

Davy v ulicích. Girlandy. Kapely. A hlavně bezbřehé nadšení stoupající vlnu za vlnou z náměstí a omývající radniční balkon, na němž bude stát on, za zády ostatní politické zástupce města Liberce a se spokojeným úsměvem všem, co ho budou poslouchat, oznámí: „Jste svobodní.“

Tak to mělo vypadat. A ne, že se hlady zesláblí lidé budou ukrývat před chřipkou a všudypřítomným lezavým chladem za dveřmi domů a že zdejší hospodářské kruhy bude spíše než rozhodující boj za německé zájmy zajímat, kolik jim válka vzala a o co ještě přijdou, až se přetrhají všechny staleté státoprávní vazby.

Ostatně i to byl důvod, proč je sem v tuhle nekřesťanskou hodinu svolal. Situace ve Vídni se měnila každým okamžikem a on si nemohl dovolit, aby pozici jeho města oslabovali váhající průmyslníci. Nota bene, když právě jejich kapitál bude v příštích dnech a týdnech k nezaplacení.

„Pokud mohu soudit podle zpráv, které mi posílá poslanec Hartl z Vídně,“ pokusil se na začátek vnést do jejich řad trochu optimismu, „je situace neobyčejně příznivá. Císařův manifest o zrušení historických zemí a vytvoření národních států nám definitivně umetl cestu a během týdne se to, oč jsme tolik let usilovali, stane skutečností. Vznik nové, čistě německé spolkové země Deutschböhmen. Německých Čech. A zisk z toho budeme mít všichni.“

Jenže vzletná slova se hluše odrážela od zakaboněných obličejů přítomných, jejichž názor vzápětí shrnul nestor místních podnikatelů a předseda liberecké Obchodní a živnostenské komory Karl Kirchhof: „Tohle jsme slyšeli už několikrát. Naposledy v létě, kdy se plánovaly nové kraje a rozdělení pražských zemských úřadů. A teď by to mělo být jiné?“

Bayer se ale nehodlal v žádném případě vzdát. „Teď je to definitivní. To, co se mělo dřív týkat jen Českého království, se dneska týká celého státu. Monarchie se, pánové, rozpadá a na světě už není síla, která by ji udržela pohromadě. A ve své agónii nám ještě nevědomky poskytla nástroj, jak naše představy uvést v život.“

„Pokud vím,“ nenechal se odbýt Kirchhof, „ještě před dvěma lety jsme naopak chtěli monarchii udržet. Abychom ji mohli využít pro německou věc.“

Bayer si povzdychl. „Pochopitelně. Jenže my teď musíme hrát s kartami, které máme. A v ruce držíme jen jeden trumf. Právo na sebeurčení.“

Mezi přítomnými to zašumělo. A starosta, s temnotou náměstí za okny, si náhle připadal jako mág z dávných časů, který učedníkům sděluje hermetická tajemství. A přitom to všechno bylo tak jednoduché: „Zkrátka využijeme toho, co požadují západní mocnosti.“

Chtějí, aby si každý národ ve střední Evropě zvolil, kam hodlá náležet? V tom případě to právo máme rovněž. Takže, pánové, vše, čeho chceme dosáhnout, nám posvětil jak císař dokonávající říše, tak i naši protivníci. Není, kdo by se teď proti vyhlášení nové země postavil.“

„A co Praha? Co Češi?“

„Češi?“ Bayer pokrčil rameny. „Když se postaví velmoci, co proti nám můžou podniknout? Navíc jsme oproti nim napřed. Všichni naši poslanci se k myšlence vytvoření německého národního státu z alpských a sudetských zemí přihlásili už před několika dny. A Češi? Jen žvaní a žvaní. Když budeme rychlí a jednotní, nic se nemůže pokazit.“

„Tak proč jste nás sem takhle sezval?“ zívá první tajemník Obchodní a živnostenské komory Adolf Dermuth. „To jsme se mohli alespoň vyspat, když už se rozhodlo o nás bez nás.“

Místností zaznělo souhlasné mumlání, kdy mimo jiné Kirchhof dvakrát zopakoval, že někteří z členů Komory mají ve vnitrozemí finanční zájmy, a tudíž nevidí žádnou záruku, že jim v případě rozpadu monarchie Češi jejich podniky jednoduše nezabaví.

Starosta Bayer si povzdechl. Ne – nemohl se na ně zlobit. Tohle s nimi udělala ta zatracená prohraná válka. Tolik toho obětovali pro vítězství, co nakonec nepřišlo, a teď už se zdráhali dát i to nejmenší. Ale přesto se zkrátka budou muset svým nepřátelům ještě jednou postavit. Už ne proto, aby mohli rozhodovat o osudu Evropy, ale proto, aby se vyhnuli cizí porobě.

„Ono totiž není ještě zcela rozhodnuto. Tedy ne úplně ve všem. Protože, pánové, naše nová provincie Deutschböhmen, naše pravé Německé Čechy, které vzniknou po rozpadu Českého království a celé habsburské říše, musí mít i hlavní město. A určitě vám nemusím říkat, jaké příležitosti by to přineslo. Všechno, co by vám snad česká zvuile sebrala, by se vám rázem stonásobně vrátilo.“

Postřehl, jak se k němu obrací jejich oči. A jak v nich začíná doutnat světélko zájmu. Světélko naděje.

Kdepak, ne nadarmo byl Bayer starostou už víc než dvacet pět let. Musel by se sám před sebou stydět, aby je nedokázal alespoň

nalomit. A tak kul železo, dokud bylo žhavé: „A tady, pánové, hrozí nebezpečí z prodlení. Přestože je totiž naše město v Německých Čechách zdaleka největší a mělo by se po právu stát městem hlavním, ozývají se hlasy, podle nichž by centrum provincie mělo být jinde. Třeba v Ústí s jeho železnicemi a továrnami nebo v Teplicích s jejich výstavnými lázeňskými budovami.“

„Pokud tomu dobře rozumím,“ začal pomalu Dermuth, „máme se, jak tu sedíme, okamžitě všemi svými silami zasadit o to, aby se Liberec stal hlavním městem. A to nejen proto, že je to v zájmu celého Podještědí, ale i proto, že na tom sami vyděláme.“

Bayer mlčky přisvědčil. Jen ať jim v jejich poráženeckých myslích zní chvíli šustot bankovek. Jen ať jim připomíná, že člověk, který vše obětoval na oltář vlasti, řízením osudu může leccos získat zpět.

„V tom případě,“ ozval se Kirchhof, „kolik myslíte, že máme času?“

Bayer se musel přemáhat, aby se neusmál. Šlo to ještě snáz, než čekal. A jak už se s ním jednou povezou, nebudou chtít jen tak vystoupit. A bez odporu odsouhlasí každý další návrh nebo požadavek.

„K oficiálnímu vyhlášení provincie má dojít za týden. V té době už bude také rozhodnuto, kde bude hlavní město. Teď je tedy každá hodina dobrá. Ostatně i já vás svolal hned, jak jsem se dozvěděl, že někteří naši poslanci zvažují coby hlavní město Ústí či Teplice.“

Muži v zasedacím sále na sebe kývli a starosta věděl, že už sumírují seznamy, koho a jak oslovit, aby Liberaci zajistili postavení, jaké mu po právu náleží.

Nicméně tohle nebyl jediný důvod, proč je sem dnes Bayer svolal. Právě teď před ně totiž plánoval předložit první ze svých požadavků. První platbu za jízdenku do vysněné země.

Protože ačkoliv Bayer viděl za nejeden roh, tak na to, aby se jeho bezchybné plány staly skutkem, potřeboval i pány fabrikanty. Nicméně jejich kupeckým mozkům musel vše dávkovat nejlépe po kapkách. „Naší věci přitom můžete prospět i přímo ve vašich továrnách a závodech.“

„Myslíte agitovat mezi dělníky? Uspořádat manifestace?“

„Ne,“ zavrtil Bayer hlavou, „myslím pravý opak. Lidé jsou napjatí jako struny a pokud bychom se pokoušeli nahnat je na náměstí, mohlo by to vést k nepředloženostem. Koneckonců, pánové, dělnictvo ve vašich podnicích přeci do značné míry důvěřuje našim sociálně demokratickým kolegům. A ti mu poradí, jak a kde demonstrovat.“

Přítomní sebou překvapeně trhli.

Sociálnědemokratičtí kolegové?

Bayer přikývl. Jistě, pánové, jen si zvykejte – teď když budujeme naše Německé Čechy, je vítán každý, kdo může něco přinést. A sociální demokraté toho můžou dát opravdu hodně. Skoro stejně tolik jako vy.

„Takže,“ navázal obezřetně Kirchhof, „k čemu potřebujete nás? Co naši noví kolegové nemůžou udělat?“

„Dát dělníkům zbraně.“

Chvíli bylo ticho tak naprosté, že bylo slyšet nejen meluzínu na střeše, ale i lehounké vrzání parket za dveřmi. Až po chvíli marného lapání po dechu jej prolomil Dermuth: „Vy jste se zbláznil. Co si myslíte? Dát jim zbraně? Copak tady chcete nové Rusko? Republiku rad? Bolševismus? Anarchii? Co myslíte, že s těmi kvéry udělají? Vyhrnou se do ulic a budou rabovat a vraždit!“

Nadechl se, aby mohl pokračovat v litanii, ale dřív, než stihl promluvit a než se k jeho rozhořčení mohli přidat i ostatní, stihl Bayer vhodným způsobem zasáhnout. „Klid! I na tomhle vyděláte.“

Přestože zdaleka nebyla pravda, že by liberečtí podnikatelé od rána do večera přemýšleli jen nad ziskem, byla pro ně myšlenka, že by mohli vydělat i na něčem takovém, jako je revoluce, natolik nová, že jim znovu na okamžik sebral vítr z plachet.

„Jde o to,“ rozvíjel starosta tuhle na první pohled překvapivou ideu, „že ani sociální demokrati nemají vliv na úplně každého dělníka. Teď, když jste kvůli válce museli do fabrik nabírat kdekoho, dostala se vám tam spousta pochybných živlů, které jen přemýšlí, jak si přilepšit. A v momentě, kdy se k nim

přidají davy ozbrojených demobilizovaných vojáků, mohou pod rouškou noci vzniknout nepokoje. Nepředpokládám, že bychom něco takového nemohli potlačit, ale přesto by mohly takové výtržnosti naši pozici před rozhodujícím hlasováním o hlavním městě poškodit.“

„A tomu chcete zabránit rozdáváním zbraní?“

„Přesně tak. Pochopitelně je nebudeme rozdávat každému, ale neříkejte mi, že v každé fabrice není pár důvěryhodných dělníků, kteří mají alespoň nějakou autoritu mezi ostatními zaměstnanci. Z těch bychom mohli udělat závodní stráž nebo domobranu.“

Bayer založil ruce na prsou a mlčky pozoroval, jak jeho posluchačům zvolna dochází všechny výhody jeho návrhu. Jednak tu budete mít jednotku, která pomůže zajistit pořádek ve městě a ubrání váš majetek před zdívocelou spodinou, a pak si také důvěrou ve své zaměstnance uděláte dobré oko u sociálních demokratů, pro které už nebudete jen upíry tyjícími z poctivé práce dělnictva.

Vždyť to tak přeci má být. Žádné třídní nepřátelství, ale pravá národní jednota!

„Jenže je tu pořád jeden zádrhel.“

Bayer přimhouřil víčka. Argumenty, které jim předložil, měly dostačovat k tomu, aby odložili defétismus a ještě jednou ukázali německou disciplínu.

Přínejmenším Dermuthovi to zcela očividně nestačilo. Už sice nevypadal, že se potácí na pokraji infarktu, ale přesto se mu v hlase stále ještě chvěl znepokojený podtón: „Ta vaše domobrana nás možná ochrání při rabování – ale co když dorazí Češi? I tady v Liberci jich žije dost a nezapomínejte, že jazyková hranice je snad jen patnáct kilometrů odsud. A když se tihle o něco pokusí, co proti tomu zmůžou ozbrojení svářeči a soustružníci?“

Starosta vydechl. Ano, tady měl jeho plán opravdu povážlivou trhlinu. Češi v Praze sice – na rozdíl od svých lidí v zahraničí – zatím nepodnikli nic, co se vyhlášení vlastního státu týče, ale na druhou stranu dali otevřeně najevo, že jednoty historických zemí včetně německého pohraničí se jen tak nevzdají.

A navíc nebylo jisté, jak se v případě národnostních sporů zachová stará císařská armáda. Mezi důstojníky sice bylo dost dobrých Němců, ale stejně tak tam byli Češi a pak spousta těch, co i k tomu, aby si upšoukli, potřebovali befel od Jeho císařské Výsosti. Samozřejmě, bylo téměř jisté, že žádný stát na světě okupaci Liberce českými bojovníky neuzná. Jenže k rozvrácení pracně budované reputace města by stačilo i jen několikadenní obležení Liberce, který by se tím mohl se svým snem o hlavním městě Německých Čech nadobro rozloučit.

Jenže i proti tomu se dalo něco podniknout. Sice to byl riskantní krok, hodně riskantní krok, ale Bayer by nebyl starostou už pětadvacet let, kdyby nevěděl, že někdy jsou chvíle, kdy je zkrátka třeba všechno vsadit na jednu kartu...

„Ani pokud čirou náhodou přijdou Češi,“ zdvihl ukazovák, „nemusíme se ničeho bát. Nezapomínejte, že máme přátele. Přátele, s nimiž se Češi nemohou ani v nejmenším měřit.“

To by jim mělo stačit. Koneckonců ani páni podnikatelé nemusí vědět všechno.

A oni se s tím spokojili. Kam se Bayer podíval, viděl jen zvolna přikyvující hlavy a spokojené tváře. Každý z nich si dokázal snadno domyslet, jaké přátele má starosta na mysli.

Přestože ve skutečnosti to pořádně ani jeden z nich nevěděl.

Když po chvíli všichni odešli roztočit kola, která Liberec navždy vynesou na první místo mezi městy Německých Čech, vrátil se starosta k oknu na náměstí, kde nesmělé říjnové šíření pomalu měnilo noc v den. Přivřel oči a znovu si představil davy, které se sem ještě přeci jen nahnou, aby přivítaly novou éru v dějinách Německa. Nový rozkvět Liberce.

Protože nakonec se to podaří. A stejně tak, jako se ani Čechům, ani rabující lůze nemůže povést oloupit Liberec o jeho prvenství, nedokáže ani chřipka nebo dokonávající válka překazit jeho sen o náměstí, odkud hřmí jásot tisíce hlasů, aby kdesi nad vrcholem Ještědu splynul s dějinami.

Nad střechy domů konečně vyšlo slunce a okna a výlohy na lomnickém náměstí se po dlouhých dnech mlhy zaleskly v jeho svitu.

Závodčí Kališ, který zrovna vyšel z radnice, před těmi pablesky dokonce musel přivřít oči. Ale ani zpod přimhouřených víček si nešlo nevšimnout, že centrum Lomnice ve slunečním svitu vypadá ještě opuštěněji než jindy. A to je prosím pondělí, kdy by to tu naopak mělo ožít.

Ne, rozhodně to nevypadalo, že monarchie co nevidět chytne druhý dech. To se spíš dalo čekat, že se těch pár lidí, kteří se přeci jen v tuhle ranní hodinu na náměstí vyskytovali, dřív nebo později stanou obětí chřipky nebo se zapletou do nepokojů, do nichž je naženou provokatéři jako Malík.

Jenže Werner se stále držel svého včerejšího přesvědčení, a tak vyrazil obejít všechny fabriky v Lomnici i přilehlém okolí, aby si udělal přehled o situaci mezi dělnictvem a připravil se tak na možnost, že nová vlna nepokojů zasáhne i toto město. Přitom ještě stihl zalarmovat trio místních obecních policistů, kteří měli udržovat pohotovost, o níž ovšem v žádném případě nesměli dát vědět starostovi.

Ronovskému strážmistr nařídil, aby v plné výstroji patroloval po městě a snažil se tím demonstrovat všudypřítomnost státních úřadů. Kališ pak měl stejným způsobem budit respekt mezi osobami pohybujícími se po náměstí, což vzhledem k tomu, že z každého jeho koutu bylo na radnici vidět, pro strážmistra představovalo přijatelný kompromis mezi snahou vyvolat co největší dojem u co největšího počtu obyvatel města a služebními předpisy, podle nichž měl být na stanici vždy alespoň jeden četník.

Do závodčího se náhle opřel poryv chladného podzimního větru. Otrásl se, přitáhl si uniformu blíž k tělu a raději rychle vykročil přes náměstí k pomníku mistra Jana Husa, na jehož vrcholu před necelými dvaceti lety k nemalé zlosti místního faráře instalovalo městské zastupitelstvo velký kamenný kalich.

Betlémský kazatel, který pod ním stál, na Kališe upíral vážné oči, zatímco závodčí bezcílně bloumal po horním konci náměstí

a v duchu na svého nadřízeného nadával. Vždyť kvůli Wernerovým rozkazům mu všechno to, co včera zjistil – co mu řekla Malíková, co zjistil od sestry zavražděné Farské a koneckonců i to, s čím včera přišel sám strážmistr –, bude k ničemu. Vrah za sebou zamete stopy a zmizí ve zmatku, který tu dozajista dřív nebo později vypukne. A on zatím bude chodit po náměstí, aby starostu a radní náhodou nenapadlo provozovat vlastizrádné rejdy.

Miluj pravdu. Braň pravdu.

Kališ zavřel a nejradši by si nad tím vším odplivl.

Nejhorší přitom nebylo, že ten parchant uteče, ale že něco takového může provést znovu. A zase. A pak ještě jednou. A to jenom proto, že on tu musí bránit monarchii, na které ve městě stejně už skoro nikomu nezáleží.

Koneckonců monarchové přicházejí a odcházejí. Státy vznikají a zase se hroutí. Ale spravedlnost – ta je přeci věčná. Věčná a neměnná.

A Jan Hus s rukou na bibli jako by mu dával za pravdu.

Kališ se vysochanému národnímu mučedníkovi ještě jednou podíval do tváře, zavrtěl hlavou a rozhodným krokem zamířil k dolnímu konci náměstí. Jenže tam, kde by se měl zase otočit a vydat se znovu nahoru, pokračoval dál ulicí vedoucí k rozhledně na hoře Tábor.

Když všechno půjde, jak má, vrátí se na náměstí dřív, než jeho nadřízený stihne obejít všechny okolní fabriky. Ale i tak raději přidal do kroku – snad by se byl i rozběhl, jenže tady, kde ho z těch na první pohled slepých oken zchátralých roubenek pozorovaly desítky neviděných očí, by pohled na nedůstojně útkajícího četníka nepůsobil nejlepším dojmem. A i když se Kališovi Wernerovy požadavky, jak mají reprezentovat svůj stav, leckdy zajídaly, byl se strážmistrem zajedno v tom, že ukázka slabosti či nejistoty četnického sboru – a to obzvláště na těchto dělnických předměstích – by se jim všem mohla šeredně vymstít.

Do mírného poklusu tedy přešel až u železničních kolejí, kde si mohl být jistý, že má celé město bezpečně za zády, a zvolnil zase

u lesní obory, která ve svém středu ukrývala lovecký zámeček knížete Rohana.

Protože jestli měl šanci zamilovaného básníka Slávka někde najít, bylo to právě tady, kde sídlila lesní správa lomnického a několika dalších okolních panství.

Koneckonců, jak znal zdejšího správce, nepochyboval, že mu vyjde vstříc. Nadlesní Malát byl jeden z těch hajných, kteří se domnívali, že když nosí něco jako uniformu, tak patří s četnictvem, armádou a vyšším státním úřednictvem do jedné rodiny.

„Pozdrav pán Bůh, pane závodčí,“ houklo najednou odkudsi z lesa, až Kališ nadskočil. Zároveň mu bylo jasné, že Malátovi nesmí dát najevo, že ho nadlesní zaskočil. Proto se obrátil směrem, odkud hlas podle něj přicházel, a způsobně odpověděl: „Dejž to pán Bůh, pane nadlesní.“

Na to se ozvalo křupání větví a na cestu z křoví vystoupili dva muži doprovázení černým křepelákem.

A podle potměšilého zákona schválnosti tak učinili přesně za Kališovými zády.

„Kdepak četnictvo,“ smál se ten vyšší z nich, jehož tvář zdobil vpravdě rybrcoulovský plnovous, „takhle chytat lumpy ve městě, nebo snad ještě na vsích... Ale tady v lese jsou úplně ztraceni. Že, pane Havlíček?“

Malátův hladce oholený kolega v myslivecké kamizole jen pokrčil rameny, takže to musel být zase Malát, jenž závodčímu představil nadlesního Daniela Havlíčka, kterého před pár měsíci Alain von Rohan pověřil správou svých lesů nahoře nad Turnovem a který teď objížděl všechny rohanské lesy, aby o nich sychrovskému zámeckému pánu ještě před zimou předložil detailní zprávu.

„Jeho Jasnost mu k tomu, pane závodčí, dokonce půjčila motocykl,“ pokračoval Malát s upovídáností člověka, který většinu dne tráví v lese a je rád, když si může pohovořit s někým jiným než s lidmi z rohanské lesní správy. „To byste nevěřil, co ta čertovská mašina nadělá rachotu. Každého jiného bych s tím hnal, ale tady